

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Николай Сашков Цанков, д.н.
Педагогически факултет, Тракийски университет – Стара Загора

върху дисертация на тема:

„МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАНО ИЗУЧАВАНЕ НА ХИМИЯ И АНГЛИЙСКИ ЕЗИК В БЪЛГАРСКОТО СРЕДНО УЧИЛИЩЕ“

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
област на висше образование: 1. Педагогически науки
професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по...
докторска програма „Методика на обучението по химия“

Автор: **Ирина Петрова Андонова**

Научен ръководител: **доц. д-р Елена Бояджиева**

Настоящото становище е изготвено при спазване изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и в изпълнение на Заповед на Ректора № РД-38-84/12.02.2024 г. за утвърждаване на състава на научното жури.

След предварително обсъждане на проект на дисертационен труд на Ирина Петрова Андонова, задочен докторант в Катедрата по физикохимия и Учебно-научната лаборатория по химическо образование и история и философия на химията на тема „Модел за интегрирано изучаване на химия и английски език в българското средно училище“ с научен ръководител доц. д-р Елена Бояджиева на заседание на катедрата при Факултета по химия и фармация на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, проведено на 29.01.2024 година, е открита процедура за публичната му защита пред научно жури. Предоставената документация сочи **спазването на изискванията към процедурите** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Предложеният за рецензиране дисертационен труд в обем от 188 страници, е **оригинално авторско изследване, добре замислено, проектирането, организирано и реализирано, с ясно очертана изследователска перспектива.** Представената библиографска справка, включваща заглавия предимно на латиница, е представителна за проблематиката на дисертационното изследване и индикира проучването на водещи изследователски търсения и резултати в неговото предметно поле, като отчитам ограничения брой публикации на български език в това поле.

В първа глава са **мотивирани изследователските търсения** и е обоснована актуалността на тематиката. Определени с необходимата компетентност са част от **методологическите параметри на изследователската визия** в тяхната логическа последователност, като концептуалната рамка на дисертационното изследване. Тук е удачно и определянето на предмета на изследване и да бъде формулирана изследователска хипотеза или теза, не само статистически такива. Тази съдържателна част, достатъчно кратка, е подходящо да бъде част от увода или така нареченото от автора въведение.

Представена е **широка палитра от анализи на концептуално, понятийно, дидактическо и методическо равнище** на обговаряне на проблематиката, свързана с аспекти на Content And Language Integrated Learning (CLIL) както в историческа ретроспекция, така чрез съвременните теории и технологии, кореспондиращи с неговото пълноценно реализиране. Съдържателно са представени и осмислени акценти в посока на: (1) история на възникването и развитието на CLIL-подхода, (2) същностните му характеристики; (3) контекстите му на разбиране от гледна точка философията на образованието и неговите теории; (4) предимствата и ограниченията на методологията CLIL; (5) основни проблеми и възможни решения за приложение на CLIL-подхода в обучението по природни науки. Задълбоченият обзор и анализи по проблематиката на редица научни изследвания и постигнати резултати и на нормативните документи и методически подходи, позиционират автора като компетентен изследовател в предметното поле на методическото дисертационно изследване, и в по-широк контекст в областта на науките за образованието.

Това са и концептуалните основания за **разработване и конкретизация на структурно-функционален модел** за приложение на методологията CLIL в обучението по Химия и опазване на околната среда на Английски език, като синергетично средоточие в първи гимназиален етап на средната образователна степен.

Подбраните и приложени изследователски методи, както и цялостната методическа рамка на изследването осигуряват реализирането на целта. Въпреки че при първо приближение, анкетирането и наблюдението изглеждат недостатъчно като методи за едно задълбочено емпирично научно изследване, те са приложени с необходимата вещина, а резултатите от тях са в контекста на декларираните изследователски намерения и търсения.

В хода на експерименталното изследване: (1) е **установена закономерна връзка между** прилагането на „методика на интегриране на съдържание и език“ и

„постиженията на учениците, според очакваните резултати, заложи в учебната програма по химия“; (2) доказано е, че проектирането и организирането на **CLIL среда** детерминира формирането на знания и развитието на познавателни умения по Химия и опазване на околната среда и по Английски език, **както и отношенията на учениците** към дейността и резултатите от нея, **мотивиращи** ги и създава условия за **развитие на значими личностни качества**; (3) индикирано е формиране и развитие на „социални и граждански умения като културна, здравна и екологична осъзнатост, взаимопомощ и сътрудничество“ в условията на екипни взаимодействия в рамките на проектна дейност; (4) установява се, че предложенията от автора бС’s модел, **създава условия и детерминира пълноценно развитие на ключови компетентности**.

Дизайнът на емпиричното изследване и като методи, и като програма, и като изследователски процедури, и като инструментариум са логични, следващи замисъла на изследователски търсения, налична е необходимата аргументация, относно проверката на надеждност и валидност на използваните инструменти. Статистическите методи, гарантират във висока степен достоверността на изводите, направени на базата на емпиричните данни.

В приносно отношение чрез дисертационното изследване се: (1) обосновава модел на интегрирано учене на съдържание и чужд език (CLIL) в процеса на обучение по Химия и опазване на околната среда на английски език; (2) разработва се авторска методика за обучение по Химия и опазване на околната среда на английски език в условията на CLIL-среда, която е апробирана и са изведени параметри, детерминиращи нейната ефективност; (3) подбират се и се разработват набор от дидактически средства и инструменти за технологичното операционализиране и прилагане на разработения модел, както и за диагностика и оценка на постиженията на учениците.

В текста е регистрирана необходимост от понятийно-терминологично прецизиране за да се разграничи и конкретизира използването на понятията: рамка, философия, методология, подход, модел.

Авторефератът отразява съдържателните акценти на дисертационното изследване, емпиричните резултати и направените на базата на реализираната изследователска програма изводи, достатъчно добре структурирани и плод на реализирането на цялостната изследователска програма на докторанта.

В рецензираните текстове **не е констатирано плагиатство** или недобросъвестно използване на текстове, резултати и анализи, без това коректно да е отразено чрез цитиране.

Интерес представляват следните въпроси:

1. Синергия на кои педагогически условия и фактори ще е необходимата детерминанта, цялостната Ви концепция да бъде определена като базов методически подход за развитие на компетентности чрез Content And Language Integrated Learning (CLIL)?
2. Какви са основанията за използване и на параметрични и непараметрични методи математико-статистически методи за обработка и анализ на емпиричните данни?

Ирина Петрова Андонова е съавтор в **3 научни публикации** по тематиката на дисертационното изследване, удовлетворяващи изпълнението на минималните национални изисквания по Закона за развитие на академичния състав за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

В бъдеще **Ирина Петрова Андонова** следва да разшири изследователската програма, да активизира своята публикационна активност и да си гарантира международна разпознаваемост чрез публикации в списания, включени в системата за реферирание и индексирание, т. е. с импакт фактор (IF), отразени в електронната база данни Web of Science и импакт ранг (SJR), отразени в електронната база данни SCOPUS.

Представеният за рецензиране дисертационен труд съдържа научни или научно-приложни резултати и показва, че докторантът притежава теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания, което е в синхрон с изискванията на Закона за развитието на академичния състав и Правилника за неговото прилагане.

Налице са достатъчно основания да предложи с достатъчна убеденост на членовете на уважаемото научно жури на **Ирина Петрова Андонова** да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ на базата на защитен дисертационен труд на тема: „**Модел за интегрирано изучаване на химия и английски език в българското средно училище**“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

14.04.2024 година

Изготвил становището:

доц. д-р **Николай Цанков, д.н.**